

Document Gràfic //

Pàg. 5 / *Washi*, el paper dels déus. Notes sobre la seva història, naturalesa i usos en conservació i restauració.

Luis Crespo Arcá

Document Gràfic //

Pàg. 21 / L'equilibri entre dues visions de la restauració: la intervenció d'un *byōbu* japonès inusual.

Keti Nikolaeva Atanasova

Document Gràfic //

Pàg. 35 / El *Viaje óptico por España* d'Onofre Alsamora (1846-1851). Conservació-restauració d'una col·lecció de vistes òptiques translúcides del Museu del Cinema (Girona).

Berta Blasi i Roig, Elisa María Díaz González, Montse Puigdevall Noguer

Pintura //

Pàg. 55 / La poli(2-etil-2-oxazolina) i els seus usos en conservació-restauració de pintura.

Glòria Palomares Larreula

Paleontologia //

Pàg. 71 / Una combinació difícil: grans dimensions i baixa mineralització. Manipulació, transport i museïtzació d'espècimens fòssils.

Xènia Aymerich i Núñez de Arenas, Marina Rull i Aguilar

Arqueologia // Treball Final

Pàg. 85 / Tractament de conservació-restauració d'una pinta de banya del segle XVIII amarada d'aigua.

Irene García Alonso

Document Gràfic // Treball Final

Pàg. 103 / Conservar el disseny gràfic. Protocol d'ingrés d'un fons de la Col·lecció de Disseny Gràfic al Museu del Disseny de Barcelona.

Èlia López Reguant

Escultura // Treball Final

Pàg. 115 / Restauració de les gàrgoles de la Llotja de Mercaders de Palma de Mallorca (2008-2010). Revisió del procés d'extracció de sals solubles (2010-2020).

Eva Planells Torres

Fotografia // Treball Final

Pàg. 133 / Estudi del conjunt d'exemplars fotogràfics atribuïts a Ramon Batlles per a una de les campanyes publicitàries de la marca Myrurgia, 1950's.

M. Carme Balliu Badia

Notícies //

Pàg. 155 / Notícies breus de diversos actes o esdeveniments destacats que han tingut lloc a l'ESCRBCC.

Miquel Mirambell Abancó

Castellano //

Pàg. 165 / Versión castellano

Directora: Verónica Ramírez Calise (Coordinadora Lingüística i professora d'Història de l'Art).

Consell de Redacció: Miquel Mirambell Abancó (Director de l'ESCRBCC i professor d'Història de l'Art), Laura Romaní Borralló (alumna de 2n curs comú de Conservació i Restauració) i Cristina Lanau Calvo (alumna de 1r curs comú de Conservació i Restauració).

Abstracts: Pauline Figuerola

Maquetació: Noelia Barreda i Eric Puig (Think Things Studio Barcelona)

Impressió: Novoprint

Col·laboradors Web: Meritxell Rodríguez Calvo (alumna de 3r curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura).

Publicació Anual

Edició: ESCRBCC ESCRBCC (Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya).

C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA.

Director de l'ESCRBCC: Miquel Mirambell Abancó

Dipòsit legal: B-16094-2002

ISSN: 1579-3613

ISSN electrònic: 2462-3326

Portada/Contraportada: Fotografia d'una escultura realitzada íntegrament amb *washi* sobre un esquelet de fustes, per al *Tsugaruhan Neputa Mura*, un festival a la ciutat de Hirosaki, Japó (Fotografia: Luis Crespo). / Detall de la capa *uwabari* d'un *byōbu* datat en el període Meiji del Japó, entre el final del segle XIX i principis del segle XX, abans de la restauració (Fotografia: Ketí Nikolaeva).

Unicum és una publicació anual sense ànim de lucre que tracta temes relacionats amb la conservació i restauració dels béns culturals, el patrimoni i les disciplines afins; es realitza amb les aportacions de professionals del món de la Conservació-Restauració i del patrimoni, de professors, d'alumnes i d'ex-alumnes de l'ESCRBCC.

Unicum és una revista oberta a totes les opinions, però no es fa responsable dels continguts signats pels respectius autors, que en seran els únics responsables, així com també dels permisos de reproducció dels materials de tercers que continguin.

La revista *Unicum* publicarà articles que siguin originals i inèdits. La presentació d'originals implica la cessió del dret de publicar-los tant en la versió impresa com en l'electrònica. La direcció es reserva el dret d'editar totalment o parcialment qualsevol material enviat.

Avaluadors externs: Abans de l'acceptació definitiva per part del Consell de redacció, els originals seran sotmesos a revisió per part d'experts (peer review), que n'elaboraran un informe escrit.

Si desitgeu participar amb nosaltres, seguïu les normes de publicació que figuren al final de la revista.

O poseu-vos en contacte amb l'ESCRBCC.

c/ Aiguablava, 109-113

08033 Barcelona

Telèfon: 93 354 69 92

www.xtec.cat/escrbcc

escrbcc@xtec.cat

<http://unicum.cat>

Amb la certificació pel nivell de qualitat:

Editorial

Ja és aquí el número 20 de la revista *Unicum*, amb nova data de publicació i els ànims renovats per a encarar les següents edicions.

Hem “d’agrair” a la COVID-19 el fet d’haver canviat la data de publicació, ja que a partir d’aquest curs la revista sortirà a inicis del mes de setembre; atesos els problemes que van sorgir per la pandèmia per publicar el número anterior, vam haver de modificar la data de juny a setembre i hem comprovat que aquesta modificació ens permet quadrar millor la nostra activitat editorial amb els ritmes de l’escola i, a més a més, començar un nou curs amb l’estrena del nou número de la revista.

Encara que rebaixada, la continuació de l’excelsionat provocada per la pandèmia de la COVID-19 ens ha obligat a tots els membres de l’ESCRBCC a adaptar-nos als canvis sorgits aquest curs (garantir la seguretat sanitària, impartir classes *online* o en manera de semipresencialitat, anul·lar activitats programades...) i, també, a inserir les tasques de l’edició de la revista *Unicum* en aquesta nova situació; malgrat tot, hem mantingut la seva continuïtat, això sí, modificant definitivament la seva data de publicació. Esperem que el pròxim curs sigui realment el de la tornada a la normalitat!

No podem negar l’impacte enorme que la pandèmia ha tingut, i encara està tenint, en tots els àmbits de les nostres vides, però podem intentar treure una cosa positiva d’aquesta desgraciada situació; tant de bo el moviment de solidaritat i la generositat, que van sorgir espontàniament, romanguin amb nosaltres per provocar els tan necessaris canvis i millores en la nostra societat i el nostre entorn. Sens dubte, una gran eina de millora és el foment de la cultura, ja que ens propicia el coneixement, la reflexió i la sensibilitat necessaris per créixer personalment i socialment.

Encara que l’àmbit cultural és molt ampli i divers, l’ESCRBCC forma part d’ell, proporcionant formació a uns futurs professionals tan essencials per garantir la perdurabilitat del nostre Patrimoni com són els conservadors-restauradors; també participa amb la publicació de la revista *Unicum*, amb la qual intentem difondre la labor d’aquests professionals, en actiu i futur, ja que la

participació dels alumnes és essencial per portar a bon port cada edició. Per això, en aquest número publiquem cinc articles de professionals de la conservació-restauració que tracten temes relacionats amb el document gràfic (“*Washi*, el paper dels déus. Notes sobre la seva història, naturalesa i usos en conservació i restauració”, “L’equilibri entre dues visions de la restauració: la intervenció d’un *byōbu* japonès inusual” i “El *Viaje óptico por España* d’Onofre Alsamora (1846-1851). Conservació-restauració d’una col·lecció de vistes òptiques translúcides del Museu del Cinema”), la pintura (“La poli(2-etil-2-oxazolina) i els seus usos en conservació-restauració de pintura”) i la paleontologia (“Una combinació difícil: grans dimensions i baixa mineralització. Manipulació, transport i museïtzació d’espècimens fòssils”); com és habitual, també presentem quatre articles realitzats per les alumnes amb els millors Treballs Finals de tres de les especialitats del Grau de Conservació i Restauració de l’ESCRBCC i del Màster de Conservació i Restauració de Patrimoni Fotogràfic (“Tractament de conservació-restauració d’una pinta de banya del segle XVIII amarada d’aigua”, “Conservar el disseny gràfic. Protocol d’ingrés d’un fons de la Col·lecció de Disseny Gràfic al Museu del Disseny de Barcelona”, “Restauració de les gàrgoles de la Llotja de Mercaders de Palma de Mallorca (2008-2010). Revisió del procés d’extracció de sals solubles (2010-2020).” i “Estudi del conjunt d’exemplars fotogràfics atribuïts a Ramon Batlles per a una de les campanyes publicitàries de la marca Myrurgia, 1950’s”) i la secció de Notícies relacionades amb activitats en les quals ha participat l’ESCRBCC. Com cada any, també podem informar que ja s’ha actualitzat el repositori *online* RACO (<https://www.raco.cat/index.php/unicum>) amb els articles publicats a la revista *Unicum* número 19.

Volem finalitzar, com sempre, agraint l’esforç de tots els nostres col·laboradors per publicar el present número de *Unicum* i la fidelitat dels nostres lectors, que ens fa encarar cada nova edició amb il·lusió i energia.

Verónica Ramírez Calise
Directora d’*Unicum*

Escola Superior
de Conservació i Restauració
de Béns Culturals de Catalunya

ÈNCIA **UNA PROFESSIÓ**
RE L'ART I LA CIÈNCIA
SSIÓ **ENTRE L'ART**
ENTRE L'ART I LA
T I LA **CIÈNCIA**
RE L'ART I LA
ENTRE

Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya

L'ESCRBCC neix per voluntat de la Generalitat de Catalunya, com a conseqüència de l'evolució del sector de la conservació i restauració que, juntament amb els avenços científics i les noves tecnologies, ha motivat la necessitat de professionals altament qualificats.

Descobreix les seves titulacions!

C/ Aiguablava 109-113
08033 Barcelona

93 354 69 92

escribcc@xtec.cat
www.escribcc.cat